

TALIÁNDÖRÖGD

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	3
2. Taliándörögd bemutatása	5
3. Örökségünk	8
4. Eltérő karakterű településrészek Taliándörögdön	21
5. Építészeti útmutató	31
<i>Magasság</i>	
<i>Tetőhajlásszög</i>	
<i>Tetőforma</i>	
<i>Telepítés</i>	
<i>Színek</i>	
<i>Terepalakítás</i>	
<i>Kerítések</i>	
<i>Kertek</i>	
<i>Erkélyek, tornácok</i>	
<i>Ajtók, ablakok</i>	
<i>Homlokzatképzésre</i>	
<i>Részletek</i>	
6. Jó példák	50
7. Utcák, terek	52
8. Hirdetések, reklámtáblák	54

BEVEZETÉS

Szeretettel üdvözljük Taliándörögdön!

Taliándörögdi a Dörögdi-szentimári-medence nyugati szélén, a Dél-Bakony lábánál, a Tik-és Baksa-hegy között bemélyedő, forrásokkal teli völgyben fekszik. A táj adottságait kihasználva lakosaink szőlőtermesztéssel, borászattal, erdőműveléssel, állattenyésztéssel és falusi vendéglátással foglalkoznak.

Településünk pezsgő kulturális élete messze környékről is vonzzák az aktív pihenésre vágyókat. Községünk évtizedek óta ad helyt a Művészetek Völgye rendezvénysorozatnak is.

A barátságos, rendezett és folyamatosan szépülő település kedvező természeti és épített adottságaival várja az itt élőket és az idelátogatókat.

Kézikönyvünk segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább, ezáltal csatlakozik Taliándörögdi közösségéhez.

Célja a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a valódi szabadság megismertetése.

Ez a kézikönyv nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

A ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédjaival és a településsel. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással.

Kérem, érezze magáénak községünket: legyen Ön is alakítója településünknek, kísérelje figyelemmel jövőnk alakulását!

Mohos József
polgármester

TALIÁNDÖRÖGD BEMUTATÁSA

2

Taliándörögöd Veszprém megyében a Tapolcát Veszprémmel összekötő 77-es főútról Kapolcs településen keresztül közelíthető meg.

Ma zsákközség, de szerkezete és történelme alapján arra lehet következtetni, hogy a Tapolcára vezető vásári utak találkozási pontja volt. A község határa már régóta lakott hely volt. Római telep nyomaira is bukkantak a határban. Dörögöd első említése 1249-ben történt, amikor a veszprémi püspök ereki birtokhatárait állapították meg. A település nevét a birtokosairól kapta. A török idők előtt a Dörögdi család birtoka volt, majd a török időköt követően Talián család kezébe került. Taliándörögöd területe a középkorban négy település része volt: Felső-Dörögöd, Alsó-Dörögöd, Imár és Ráskó.

1548-ban a török felégette a községet, amely ezután sokáig lakatlan volt. A török hódoltság megszűnése után 1718-tól kezdett el újból betelepülni, többnyire jobbágyok, valamint középbirtokosok telepedtek meg. Az új Dörögöd nem a régi falu helyén épült újra. A települések a törökvész után több birtokos család között oszlottak meg. A Dörögdi család fiúágon való kihalása után, vizeki Talián Ferenc birtokosról kapta a nevét. A letelepedők reformátor lelkészt tartanak, aki az evangélikusokat is pásztoralja. 1745-ben nagyrészt lutheránus a falu, majd Talián Ignácné kitelepíti a református prédikátort. 1773-ban a községet vegyeshitű magyarság lakta. A falu fennmaradt három temploma ennek emlékét őrzi.

Már 1785-ben a népesebb falvak közé sorolták, ekkorra a lakosainak száma elérte az 1000 főt. 1910-ben, 905 fő, a lakosság túlnyomó része mezőgazdaságból élt. Ez az arány jelentősen megváltozott 1971-re. A kereső lakosság 51,9%-a bányászatból és iparból, 44,7%-a mezőgazdaságból élt. 1925-ben volt egy szeszgyára, kettő vegyeskereskedése, kettő kocsmája és kilenc iparos. Két iskolával rendelkezett egy evangélikussal, valamint egy katolikussal. 1968-ra egy általános iskolája, egy élelmiszerboltja, egy vegyesboltja és egy vendéglátó-ipari egysége volt. 1978-ban az iskola egyesült a kapolcsi iskolával, innentől kezdve a felsősök Kapolcsra jártak, az alsótagozatosok maradtak a Taliándörögdi Általános Iskolában.

A község mindig együttműködött a környező településekkel. 1990 előtt közös tanácsú község székhelye Monostorapáti volt, mely mára közös hivatal székhelyként működik Hegyesd, Kapolcs, Sáska, Taliándörög, Vigándpetend településekkel.

A településhez tartozó Baksa-hegyről jó kilátás nyílik a falura. A község lakóinak száma eléri az 750 főt. A település tiszta rendezett, gondozott az infrastruktúra teljes körű. Az óvodai nevelés, iskolai oktatás, az egészségügyi ellátás szervezett. Művészetek Völgye rendezvénysorozat nyaranta jelentős számban vonzza az ide látogatókat.

Az eltérő karakterű településrészekben más és más építészet jelenik meg, az egymásra figyelő házak sokasága azonban békésen megfér egymással. Természetesen itt is vannak olyan házak, amelyek nem igazán illemek a településképhez. Ilyen épületek általában akkor születnek, amikor építetőik mindenképpen szeretnék megkülönböztetni magukat környezetektől. Érthető, ha a sokszor túlgondolt, bonyolult formákból vagy össze nem illő anyagokból összerakott, vagy túlzó méretű házak, zsúfolt kertek előtt fejcsóválva sétálnak el a helyiek.

Taliándörögdi hagyományos, a Balaton-felvidék népi építészet stílusát magán viselő épületei a falu belső magjában a régi utcákban (Petőfi utca, Kossuth, Rákóczi, Táncsics) találhatóak. Az épületek telekhatáron állóak.

ÖRÖKSÉGÜNK

A régészeti kutatások során előkerült leletek azt igazolják, hogy ez a terület, ahol Taliándörögd elhelyezkedik - talán amióta az ember megjelent e tájon - rövidebb-hosszabb megszakításokkal mindig lakott hely lehetett, köszönhetően a kedvező telepítő tényezőknek: ivóvízvételi lehetőség közelsége (Röhe-víz), megtelepedésre alkalmas, belvízmentes területek, lankás domboldalak léte, amelyek lehetővé tették azt, hogy biztos élettér jöjjön létre. Kialakul a települések csírája és útrendszere, amelynek karaktere nyomokban ma is felismerhető.

Az 1760-as években megjelent első katonai-, illetve az 1852-ben kiadott második katonai térképek, és az 1857-ben megjelent első kataszteri-, illetve az 1890-körül megjelent harmadik katonai térképek hiteles képet adnak a térségről.

Láthatjuk, hogy a medencét erdőségek ölelik körül. Taliándörögd csak délkeleti irányban nyitott. A települések mindegyikét sűrű úthálózat köti össze, amely a településekből kiindulva tovább fut minden irányban, érrendszerként összekötte mindent mindennel. Hangsúlyos közlekedési út a Dörögdöt Kapolccsal összekötő út. Taliándörögdön átfutó, majd a Mosóházból kijövő patakkal egyesülő Röhe-víz északról dél felé igyekezve egyesül az Eger-patakkal. A patakra malmok telepednek.

A II. katonai felmérésen világosan kirajzolódik, hogy az erdőterületek csökkenésével nő a szántók, legelők és gyümölcsösök aránya. Az Öcs és Taliándörögd közé benyúló erdő eltűnik. A településen két szőlőhegy alakul ki.

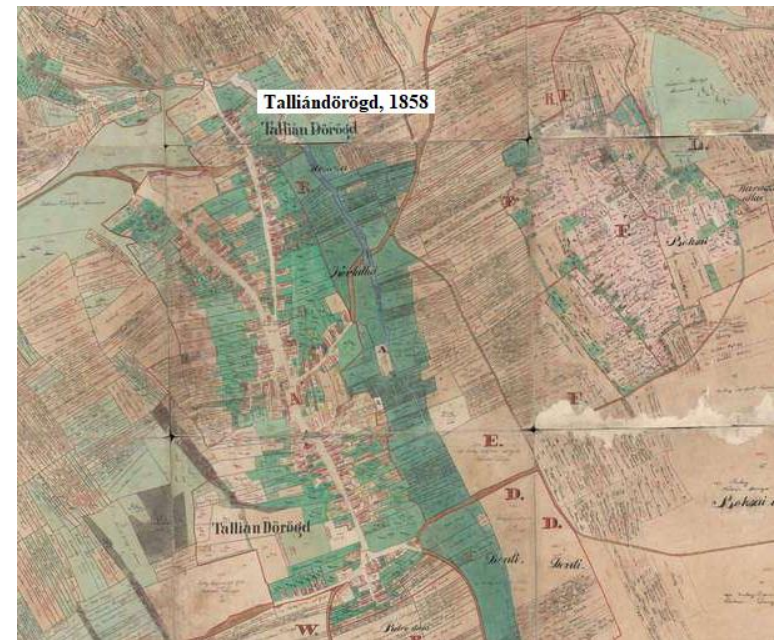
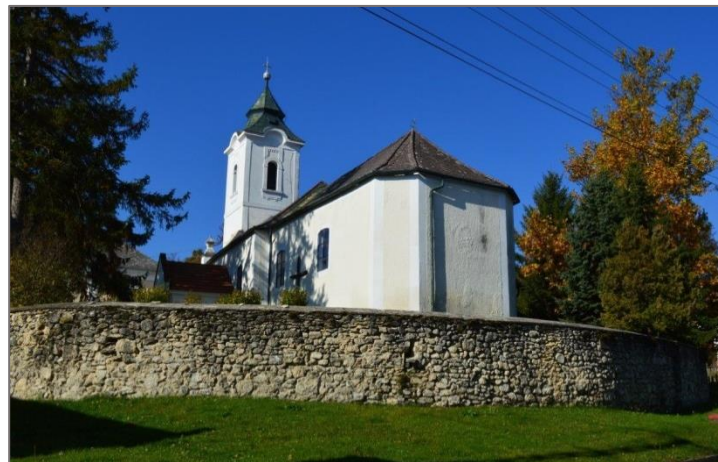
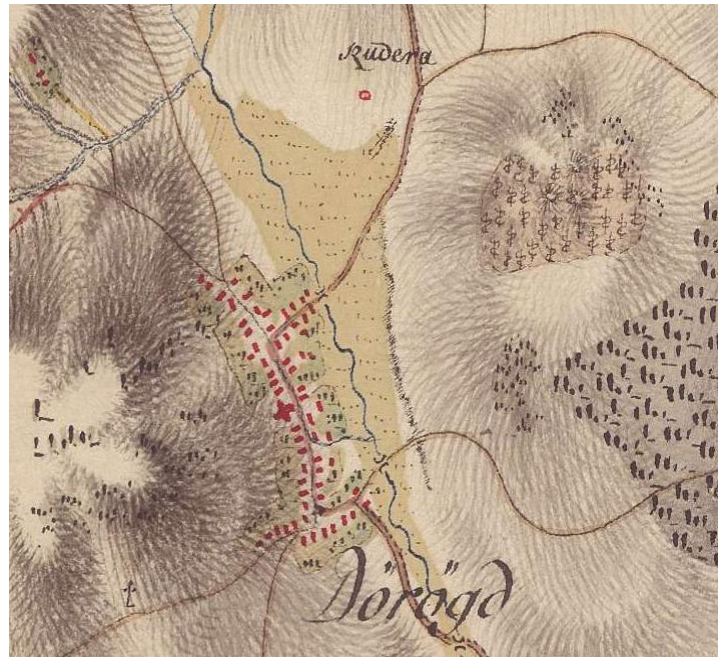
A szántóterületek növekedésével párhuzamosan a települések növekedése figyelhető meg, ami a lakos szám növekedésére utal.

A III. katonai térkép a XIX. Század végére kialakult állapotot mutatja. Az erdőterületek csökkenésének üteme lassul. A földhasználat és a táblastruktúra rendszere rögzül. A kialakult birtokrendszer a lakosság 90%-át tartja el a mezőgazdaságból.

A gabonatermesztés és az állattartás dominál, a helyi ipar nem fejlődik. A medence ipari központja Kapolcs, a többi település szükségleteit is ellátja.

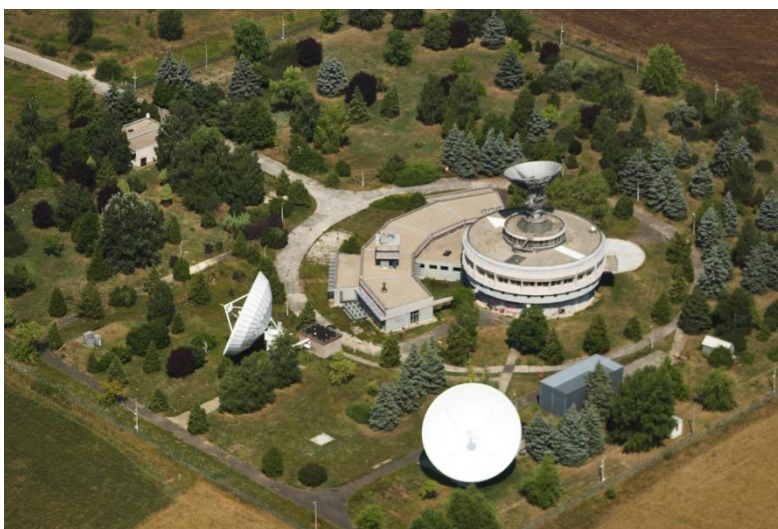

Taliándörög bel- és külterületén, több országos védelem alatt álló építészeti emléke mellett, több helyi védett épület, örökségi érték is található.

A műemléki védeltséget élvez a mosóház és kút, templomrom, a Református templom, a Református tanítói lak, az egykori intézői lak és melléképülete, az egykori Lőke-kúria és a hozzá tartozó istálló, a vendéglő, az Evangélikus templom, a Római katólikustemplom és az Űrtávközlési Földi Állomás valamint ezek környezete.

törzsszám	azonosító	helység	cím	név	védelem	bírság kategória	helyrajzi szám
9011	15712	Taliándörög	Kossuth L. u.	mosóház	Műemlék	I.	318/3
9011	15713	Taliándörög	Kossuth L. u.	kút	Műemlék	I.	318/3
5345	10448	Taliándörög	Magyar dűlő	Templomrom	Műemlék	I.	073/1
9011	10445	Taliándörög	Kossuth L. u.	mosóház és kút	Műemlék	I.	318/3
11441	12644	Taliándörög	Táncsics Mihály u. 1.	Református templom	Műemlék	II.	319
11441	12645	Taliándörög	Táncsics Mihály u. 1.	Református tanítói lak	Műemlék	II.	319
11439	14055	Taliándörög	Kossuth u. 5.	egykori intézői lak	Műemlék	II.	467
11439	14056	Taliándörög	Kossuth u. 5.	melléképületek	Műemlék	II.	467
11440	14057	Taliándörög	Kossuth u. 8.	egykori Lőke-kúria	Műemlék	II.	49/2
11440	14058	Taliándörög	Kossuth u. 8.	Istálló	Műemlék	II.	49/2
5344	10447	Taliándörög	Kossuth u. 48.	v. vendéglő	Műemlék	II.	99
5346	10450	Taliándörög	Petőfi Sándor u.	Ev. templom	Műemlék	II	173
11172	11695	Taliándörög		Úrtávközlési Földi Állomás	Műemlék	II.	0156/2
11439	12016	Taliándörög	Kossuth u. 5.	Intézőlak és melléképületei	Műemlék	II.	467
11440	12015	Taliándörög	Kossuth u. 8.	egykori Lőke-kúria és melléképületei	Műemlék	II.	49/2
11441	12275	Taliándörög	Táncsics Mihály u. 1.	Református templom és tanítói lak	Műemlék	II.	319
5343	10446	Taliándörög	Kossuth u. 32 .	R.k.templom	általános műemléki védelem	III.	77
11439	12792	Taliándörög	Kossuth utca	Intézői lak és melléképületeinek műemléki környezete	Műemléki környezet		318/1, 318/2, 318/3, 471, 49/2, 52/2, 466, 65
11440	12795	Taliándörög	Kossuth utca	egykori Lőke-kúria és melléképületeinek műemléki környezete	Műemléki környezet		318/1, 318/2, 318/3, 467, 471, 472, 473, 49/1, 49/3, 52/2

törzsszám	azonosító	helység	cím	név	védelem	bírság kategória	helyrajzi szám
11441	12797	Taliándörög	Táncsics Mihály utca	Református templom és tanítói lak műemléki környezete	Műemléki környezet -		324, 320, 317, 318/2, 318/3, 318/1, 95, 96, 302, 98, 303
9011	26181	Taliándörög		mosóház és kút ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		318/1, 318/2, 319, 320, 94, 95, 96, 98, 302, 317
5344	25552	Taliándörög		v. vendéglő ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		173, 302, 318/1, 318/2, 318/3, 98, 100, 116, 301, 119, 172, 174/1
5346	25553	Taliándörög		Ev. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		172, 174/1, 301, 302, 318/1, 318/2, 318/3, 294/4, 132, 131, 300
6653	10449	Taliándörög	Magyar dűlő	Taliándörög, templomrom műemlék " műemléki környezet"	Műemléki környezet		073/5, 073/1

Helyi védelemre javasolt épületek

A település lakótelkei szalagtelkek és fésűs elhelyezkedésűek. Általános az utcavonalra való építés, bár az újabb épületeknél kis előkert is megjelenik. Több olyan telket látni, ahol több család is élt egyazon, soros beépítésű udvarban. A lakóházzal szemben ólak, kút, kiskert található. A telek hátsó része leválasztva, ez a terület művelés alatt áll.

Hagyományos a kőépítkezés, ritkán előfordul a vályogtégla, később az égetett téglafalazat. A hagyományos épületek tetőszerkezete a keresztgerendákra ültetett nyeregtető, esetleg oldalszelemenen erősítéssel. A födém szerkezet felülborított porfödém, zsuppal, illetve náddal fedve. Napjainkban csak égetett cseréptetőt, illetve palát látni a házakon. A faluközpontban több régi lakóház maradt meg, de a döntő többség nem régebbi 100 évesnél, általában az 1880-as évek után épültek.

Az egyedi védelem alatt álló épületeken túl a helyi értékes és hagyományos építészeti jegyeket hordozó, vagy eredeti tömegrendjüket őrző épületek is találhatóak a településen. Javasolt ezeknek az épületeknek a felújításai bővítése, esetleges átépítése csak a védett értékek megtartásával, vagy utalásszerű megjelenítésével lehetséges. Ennek célja, hogy az apró értékes részletek fennmaradjanak a jövő generációi számára és mintául szolgáljanak. Ugyanakkor nem szükséges a teljes épület egykori állapotának konzerválása, a hagyományos karakterjegyeket és formákat kortárs anyaghasználattal is meg lehet valósítani.

Az oldalhatáron álló, utcára merőleges gerincű, nyeregtetős, lakóépület tömegével és nyílásrendjével védendő építészeti érték. Javasolt ezeknek az épületeknek a felújításai bővítése, esetleges átépítése csak a védett értékek megtartásával, vagy utalásszerű megjelenítésével lehetséges. Ennek célja, hogy az apró értékes részletek fennmaradjanak a jövő generációi számára és mintául szolgáljanak.

Helyi védelemre javasolt épületek az örökségvédelmi hatástanulmány alapján

Foxod u. Hrsz:594 Jó állapotú Malom jav.

Petőfi u. 67 Hrsz:235 Felújított

Petőfi u. 43. Hrsz:250/1 Felújított

Petőfi u. 15. Hrsz:281 Jó állapotú

Kossuth u. 43. Hrsz:301 Jó állapotú

Kossuth u. Hrsz:320 Jó állapotú királykő kocsmá

Kossuth u. Hrsz:79 Felújított Római katolikus plébánia

Kossuth u. Hrsz:78 Jó állapotú, Plébánia kerítés

Kossuth u. 27. 29. Hrsz:445/1 Jó állapotú ablak helyreállítandó

Kossuth u. 14. Hrsz:66 Jó állapotú

Kossuth u. 14. előtt Hrsz:318/3 Jó állapotú kút

Rákóczi u. 12. Hrsz:140 Közepes állapotú Melléképület

Rákóczi u. 12. Hrsz:141 Felújított, Fábri-ház

Rákóczi u. 12. előtt Hrsz:6 Jó állapotú kút

Rákóczi u. 8. Hrsz:138 Felújított

Kossuth u. 12. Hrsz:65 Közepes állapotú

Dózsa u.14. Hrsz:572 Jó állapotú

Petőfi u. Jó állapotú Helyreállítás után

Petőfi u. 37. Hrsz:256 Jó állapotú

KŐKERESZTEK - EMLÉKEK - KUTAK

Taliándörögdi örökségi értékei között, a településen megőrzött kőfaragóipar emlékei, a kőkeresztek, és az emlékek helyei is hozzátartozik. Helyi védelmük megteremtése, illetve a megőrzésük biztosítása mindenáron javaslatunk tárgyát képezi.

EGYEDI TÁJÉRTÉKVÉDELEM

A sem természetvédelmi, sem műemléki oltalom alatt nem álló tájalkotó elemek közül számos olyan található, melyek természet, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból jelentőséggel bírnak, illetve a tájjelleg szempontjából számottevők. Ilyenek a fent bemutatott vallási emlékek mellett a közkutak.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Taliándörögd geomorfológiai elhelyezkedésének és természeti értékelnek köszönhetően jelentős természetvédelmi szempontból védendő területekkel rendelkezik, amelyek hozzájárulnak a település egyedi arculatához, esztétikai megjelenéséhez. Az Ökológiailag értékes területek különböző szintű természetvédelmi oltalom alatt állnak.

A településtől keletre elhelyezkedő Baksa-hegy szőlőtermő táj a tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő. Kőzetét tekintve dolomit. A hegyen szőlőt és gyümölcsöt termesztenek a gazdák, honos szőlője fehér szőlő, főként olaszrizling, ebből készül a különleges „Baksa bor”. A hegyen birkák legelnek. A hegyen egy műemlék prés is található. Védett növénye a tavaszi hérics többek között.

Dörögdi-medence és ezen belül Taliándörögd jelentős táji értéket képviselő terület, melynek egészén a helyi sajátosságok megőrzése (fenntartása és ahhoz alkalmazkodó tájhasználat) az értékvédelem alapvető feladata.

Taliándörögd közigazgatási területét Natura 2000 területek közül a Dörögdi-medence és az Agár-tető néven kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érinti.

Az Országos Ökológiai Hálózat övezetei közül, a magterület, az ökológiai folyosó, és a pufferterület övezetei megtalálhatók.

A település teljes területe tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetébe tartozik az OTRT és a Veszprém Megyei Területrendezési Terv alapján. Taliándörögd a Balaton kiemelt üdülőkörzet része így a 2000. évi CXII. törvény további előírásokat tartalmaz a területére.

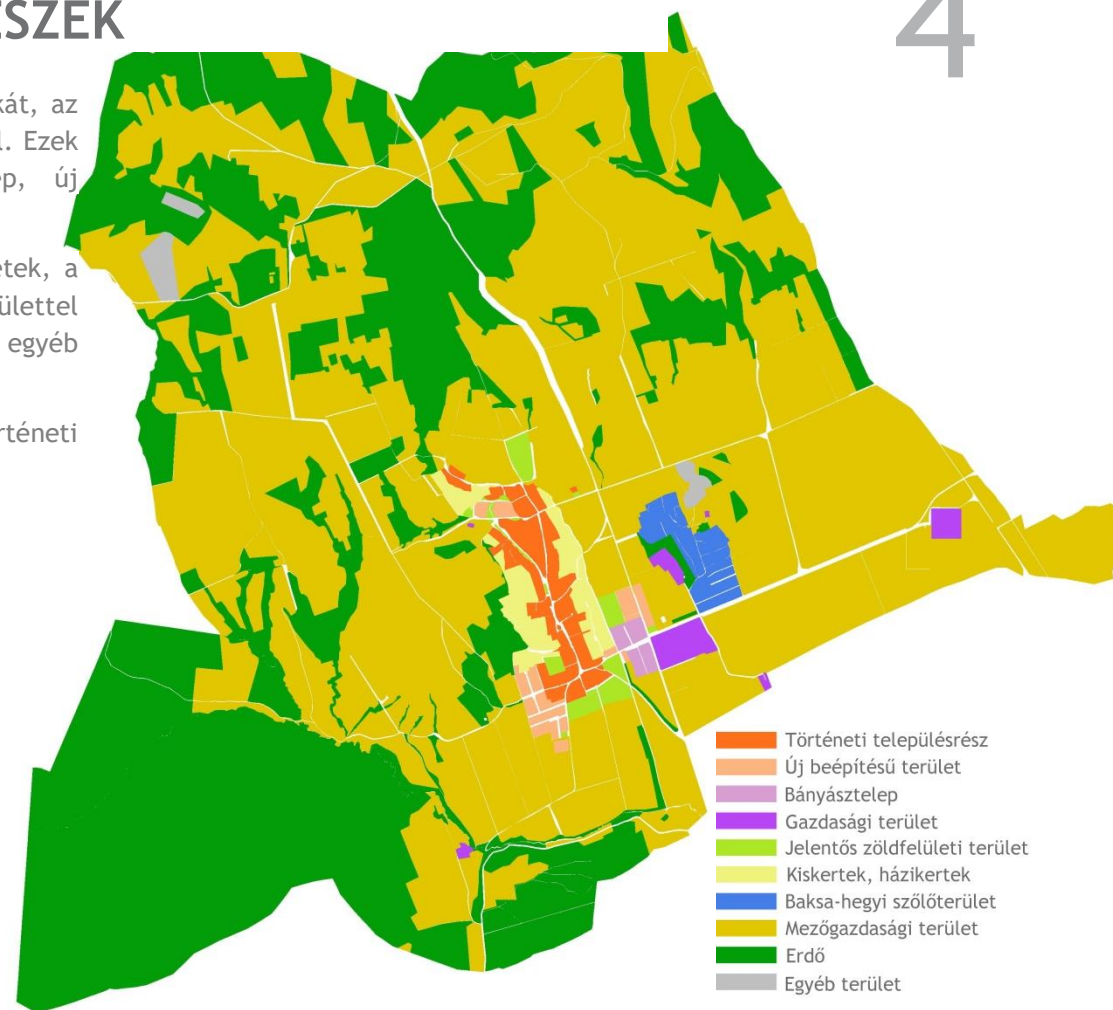
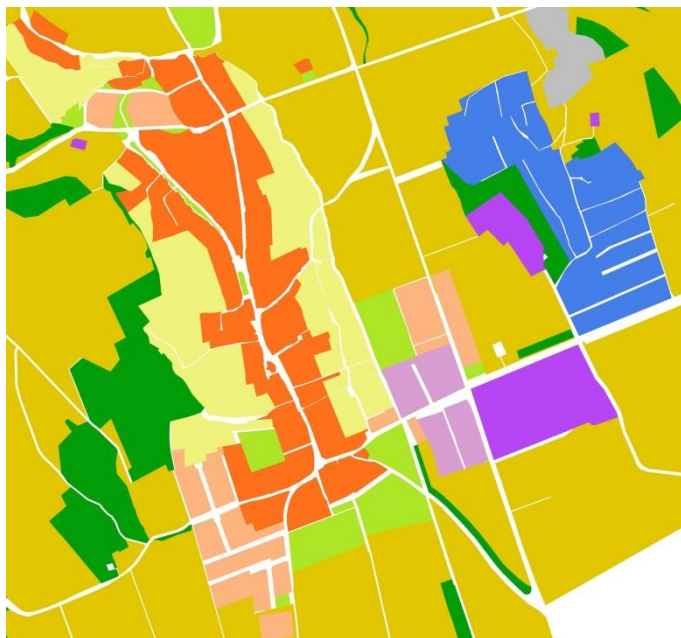

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Az egyes településrészek építésze jól tükrözi a beépülésük időszakát, az építők lehetőségeit és igényeit. Taliándörögd 3 nagy részre tagolható. Ezek kialakulásuk sorrendjében: történeti településrész, bányász-telep, új beépítésű terület.

Az eltérő karakterű megjelenést az előzőeken túl a gazdasági területek, a kiskertek és házikertek, a Baksa-hegyi szőlőterület, a jelentős zöldfelülettel rendelkező területek, a mezőgazdasági területek, az erdők és az egyéb területek alkotják.

Taliándörögd önkormányzata nagy hangsúlyt fektet a táji és történeti hagyományokat figyelembe vevő harmónikus utcaképre.

Történeti Településrész

Taliándörögd történeti településrésze lényegében már az első katonai felmérés térképén fellelhető. Itt az intézmények és lakóházak sorakoznak békésen egymás mellett, megadva ezzel a falu nyugodt alaphangulatát. Az épületek az északi vagy keleti oldalhatáron, általában utcáfronton vagy csekély előkerttel helyezkednek el. Ennek köszönhetően a kertek megfelelően benapozottak és szélvédettek.

A településrész lakótelkei szalagtelkek és fésűs elhelyezkedésűek. A telkek hátsó része leválasztva, ez a terület művelés alatt áll. Az utcákon sétálca sok szép régi házat találunk, többségük a 19. század második, illetve a 20. század elejének emléke.

A történeti településrészen a kialakult oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk, javasolt a közvetlen környezetben jellemző tetőgerinc irány és tetőhajlásszög alkalmazása. Az új épületeket, építményeket a meglévő, illetve a fokozatosan kialakuló állapothoz igazodóan kell elhelyezni és kialakítani, úgy hogy azok a szomszédos telkek beépítését ne akadályozzák, és rendeltetésszerű használatukat ne zavarják.

Az épületek tömeg- és homlokzatalakítása, anyaghasználata a hagyományos építészeti karakterhez igazodó legyen. Az épületek tetőfedése természetes alapanyagú (nád, cserép); a tetőidom jellemző hajlásszöge 35-42° közötti legyen. Egyszínű tetőfedés javasolt.

A kertés házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki.

Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A kerítés vagy a hagyományos tömör kőkerítés vagy legalább 50 cm magas kőlabazzal épült, áttört kerítés legyen. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk.

Bányásztelep

A település ezen része a közeli bányák adta munkalehetőség hatására alakult ki. Az Öcsre vezető úttól északra szabadonálló, míg attól délre a kialakult oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk.

Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Az új épületeket, építményeket a meglévő, illetve a fokozatosan kialakuló állapothoz igazodóan kell elhelyezni és kialakítani, úgy hogy azok a szomszédos telkek beépítését ne akadályozzák, és rendeltetészerű használatukat ne zavarják.

Az épületek tömeg- és homlokzatalakítása, anyaghasználata a hagyományos építészeti karakterhez igazodó legyen. Az épületek tetőfedése természetes alapanyagú (nád, cserép); a tetőidom jellemző hajlásszöge 35-42° közötti legyen. Egyszínű tetőfedés javasolt.

A kertés házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. A régi zárt sorú épületeknél lévő melléképületek felújíthatóak, de bővítésük nem javasolt.

A kerítések esetében a nyitottabb, alacsonyabb áttört kerítés a javasolt utca fronton. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk.

Új beépítésű terület

Az új beépítések lakóterületei már teljesen a mai kor szellemét idézik, jobbára a helyi építészeti hagyományoktól távol álló megoldásokat képviselnek, bár itt is találunk néhány példát a hagyományok visszaidézésére.

A telkek közel azonos méretűek és formájúak. Az épületek az elmúlt évtizedekre jellemző fejlődési struktúrákat mutatnak.

A beépítés oldalhatáron álló, a házak telepítése előkerttel történik. Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Az új épületeket, építményeket a meglévő, illetve a fokozatosan kialakuló állapothoz igazodóan kell elhelyezni és kialakítani, úgy hogy azok a szomszédos telkek beépítését ne akadályozzák, és rendeltetészerű használatukat ne zavarják.

Az épületek tömeg- és homlokzatalakítása, anyaghasználata a területen kialakult építészeti karakterhez igazodó legyen. Az épületek tetőfedése természetes alapanyagú (nád, cserép); a tetőidom jellemző hajlásszöge 35-42° közötti legyen. Egyszínű tetőfedés javasolt.

A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki.

Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A kerítés mindenképp áttört legyen, melyet növénytelepítés kísérhet. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk.

Baksa-hegyi szőlőterület

A településtől keletre elhelyezkedő Baksa-hegy szőlőtermő táj a tájképvédelem szempontjából kiemelten kezelendő. Kőzetét tekintve dolomit. A hegyen szőlőt és gyümölcsöt természetnek a gazdák, honos szőlője fehér szőlő, főként olaszrizling, ebből készül a különleges „Baksa bor”. A hegyen birkák legelnek. A hegyen egy műemlék prés is található. Védett növénye a tavaszi hérics többek között.

Minden elismerést megérdemel az itteni tájhasználat illetve a dolgos helybeliek és környékeliek szorgalma. Az épületek többsége szépen tájba illesztett, amihez hozzájárul néhány gyümölcsfa, egy-egy csemegeszőlő-lugas vagy egy fügecserje, diófa. Az épületek nem túlzásfoltan, hanem szellősen állnak, így igen kedvező tájszerkezet alakult ki. A művelés jelenlegi fenntartására van szükség ezeken a területeken.

Az épületek kialakításánál törekedni kell a tájba illesztésre. Kerüljük a hivalkodó tömeg, anyag- és színhasználatot. Javasolt a telkenként egy épület-tömegű, téglá, kőfalazatú épület kialakítás, de nem javasolt a faház, mobil építmény- lakókocsi, lakókonténer, illetve fóliásátor, üvegház létesítése.

Kerítés csak a szőlőhegy határán létesítendő vadvédelmi céllal.

A településrészt helyi értékvédelmi területként szükséges kezelni.

Gazdasági terület

A mezőgazdasági üzem elengedhetetlen velejárói a nagyüzemi mezőgazdasági termelésre átállt kultúrtájnak. Az üzem heterogén építmény és épületállománnyal rendelkező terület. Arculata a különböző tervezési koncepciók és építési korszakok szerint változott a kor szükségleteinek megfelelően.

A vízmű területei szintén gazdasági területhez tartoznak.

Mezőgazdasági terület

Taliándörögdi falu-környéki külterületének tájhasználatában a szántóföldi növény-termesztés és az állattartást szolgáló gyepművelés a meghatározó.

Az összefüggő szántó művelésű táblákat mezsgyék, fasorok tagolják, biztosítva ezzel a tájváltozatosságát.

Jelentős zöldfelületi terület

A település közparkjainak, sport pályáinak, kemping célú turisztikai területeinek és a temető területe, amelyek a belterületen zöldfolyosóként funkcionálnak.

Kiskertek, házikertek

A kiskertek közvetlen a belterület környékén, a háztáji kertművelést szolgáló, önálló ingatlanok.

A házikertek az építési telkek lakóépülethez kapcsolódó telekrészei.

Erdő

A település történelme során az itt megtelepült lakosok a korábbi természetes erdős, lápos, vízfolyásokkal szabdaltságot a mezőgazdálkodás érdekében fokozatosan átalakították.

Jelentősebb egybefüggő területtel a település déli részén az **Agár-tetőn** találkozhatunk.

Egyéb terület

Taliándörögd külterületén egy dolomit bánya és két rekultiválandó meddőhányót találhatunk.

További eltérő karakterű, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek - azok természeti értékei, illetve a természetközeli jelleg által meghatározott tájkarakter miatt vagy a jellegzetes tájhasználatra tekintettel - a településképet meghatározó településkarakternek tekinthetők. Fontos ezen területek természeti állapotának megtartása, javítása, a kilátás- és rálátásvédelem megvalósítása.

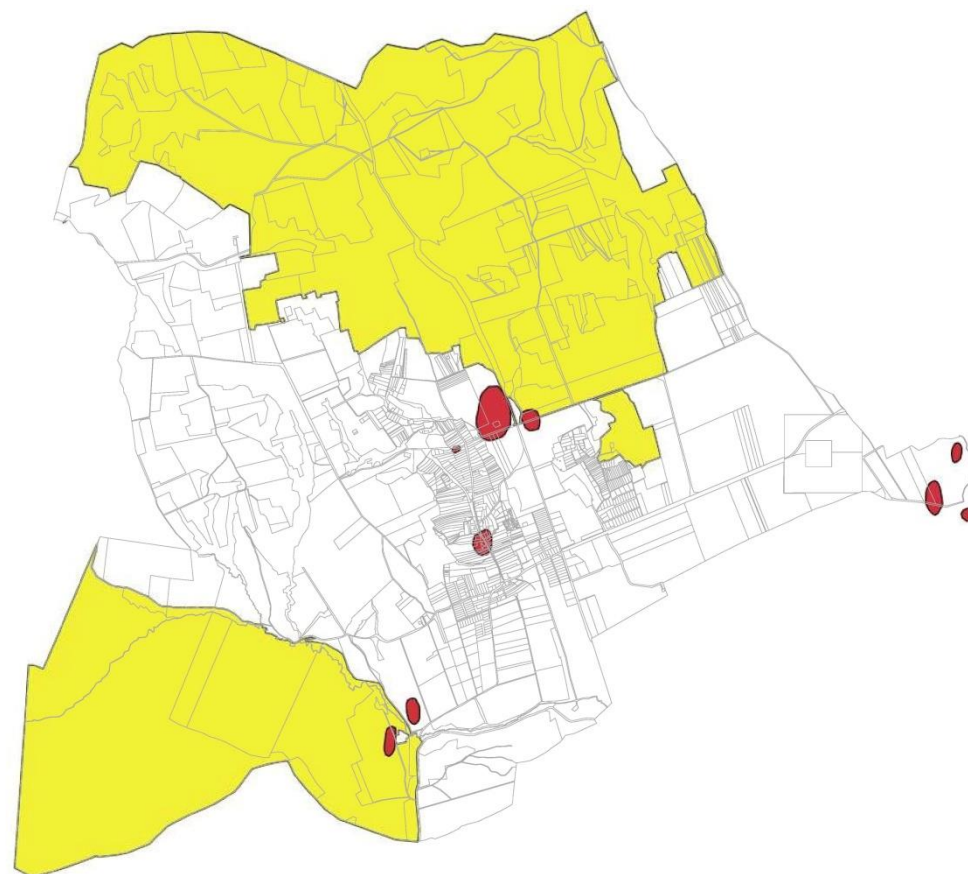
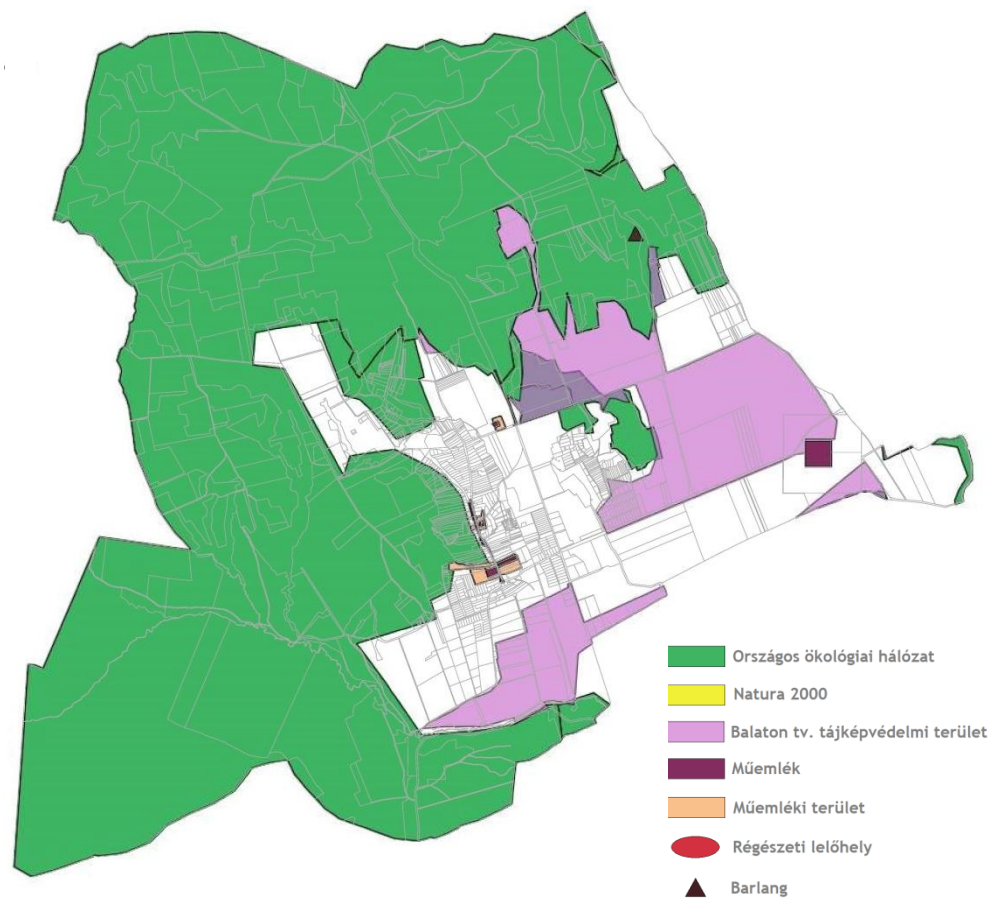
A Balaton-felvidéki Nemzeti Park adatszolgáltatása alapján Taliándörögd teljes közigazgatási területe tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő.

Az Dörögdi-medence térsége és ezen belül Taliándörögd település kiemelt táji értéket képviselő terület, amelynek egészén a helyi sajátosságok megőrzése (fenntartása és az ahhoz alkalmazkodó tájhasználat) az értékvédelem alapvető feladata.

A régészeti lelőhelyek listája:

Csőrgő alja	8155	0152/3, 0154, 0152/4 (Kapolcs 0235/1)
Imári híd	8156	0152/4 (Kapolcs 0236/1, 0235/1)
Klastrom-dűlő	9372	0142,0167/1,0167/2, 0167/3, 0167/4, 072,0073/1, 073/5, 077/6
Római katolikus templom	9373	77, 78, 318/1, 318/2, 445/1, 444, 81, 79, 80, 76, 75, 74, 73, 72, 438, 323, 441, 440, 439, 340, 322, 321, 82, 83, 84, 328, 329
Kátyókok	9374	0142, 0140, 0138/5, 0166/1, 0138/6
Ráskópuszta	9376	017, 016/12, 016/11
Tyúk-hegy	9377	209, 211, 210, 200, 208, 201
Palota kút	66028	023/3

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant.

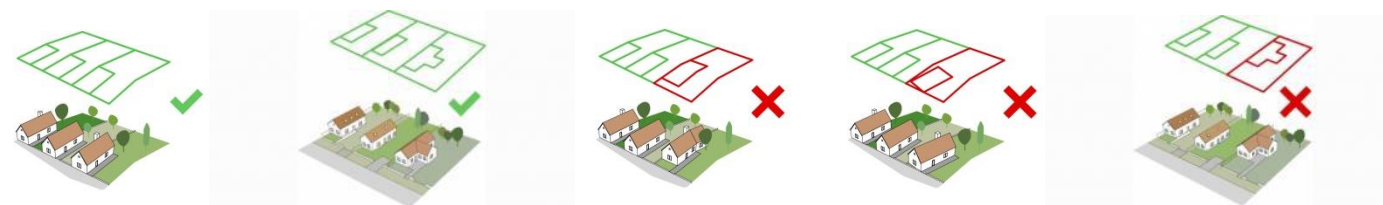
Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

Ajánlások a történeti településrész területére:

A **Telepítés** a történeti településrész területén többnyire oldalhatáros, utcafrontosan építve vagy csekély előkerttel. Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. Ezekon a területeken a házak telepítése akkor megfelelő, ha a hosszanti oldaluk a telek utcafronti részére merőleges. Az épület a telek valamely részéhez közelebb épül meg, így marad hely egy védett kertrész kialakítására.

Nem elfogadható, ha egy ház az utca vonalától elforgatott rendszerbe van telepítve. A telek közepére való telepítés és nagy burkolt felületek kialakítása sem ajánlott, így az épület körül nem marad hely a jellemző dús növényzet telepítésére.

Magasság

A történeti településrész területén a családi házak magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas vagy túl alacsony házak nem illeszkednek környezetükhöz.

Tetőhajlásszög

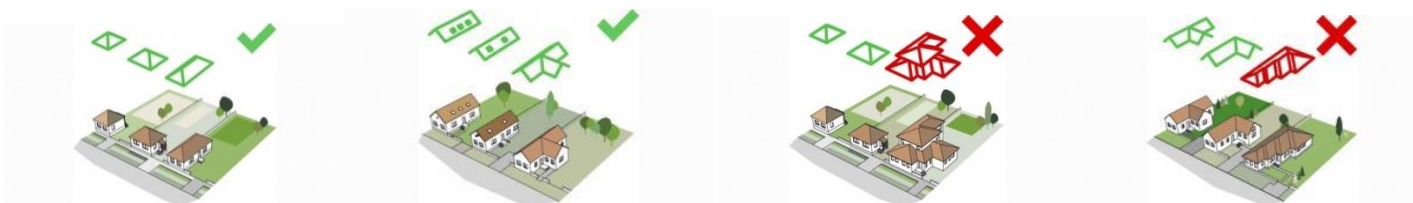
A családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas vagy túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a településképbbe.

Tetőforma

A történeti településrész területén lévő családi házak tetőformája jellemzően nyeregtető, ormfalas, tűzfalas kialakítással vagy kontyolva. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével lehet illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül egyszerű tetőformájú épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló egyszerű tetőformájú, a szomszédokéhoz illeszkedő utcai homlokzati kialakítással.

Kerítések

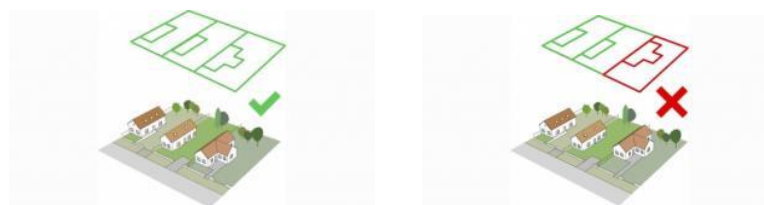
A településen a kerítések - a történeti településrészen meglévő tömör kőkerítéstől eltekintve - áttört kialakításúak. A területen legalább 50 cm magas kőlabazzal épült áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások a hagyományos kő kialakítással elfogadhatóak. Az áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

Ajánlások a bányásztelepre és az új beépítésű területekre:

A **Telepítés** a bányásztelepen és az új beépítésű területeken többnyire oldalhatáros, előkerttel építve. Az épületek telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. Ezekon a területeken a házak telepítése akkor megfelelő, ha a hosszanti oldaluk a telek utcafronti részére merőleges. Az épület a telek valamely részéhez közelebb épül meg, így marad hely egy védett kertrész kialakítására.

Nem elfogadható, ha egy ház az utca vonalától elforgatott rendszerbe van telepítve. A telek közepére való telepítés és nagy burkolt felületek kialakítása sem ajánlott, így az épület körül nem marad hely a jellemző dús növényzet telepítésére.

Magasság

A bányásztelepen és az új beépítésű területeken a családi házak magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas vagy túl alacsony házak nem illeszkednek környezetükhöz.

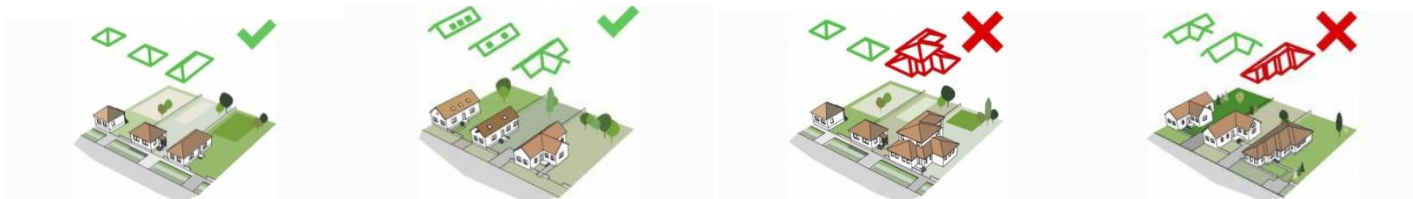
Tetőhajlásszög

A családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben lévők. A túl magas vagy túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a településképbbe.

Tetőforma

A bányásztelepen és az új beépítésű területeken lévő családi házak tetőformája jellemzően nyeregtető, ormfalas kialakítással vagy kontyolva. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével lehet illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül egyszerű tetőformájú épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló egyszerű tetőformájú, a szomszédokéhoz illeszkedő utcai homlokzati kialakítással.

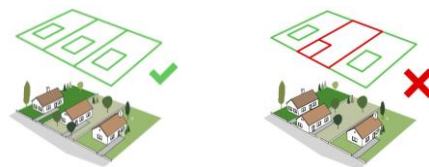
Kerítések

A bányásztelepen és az új beépítésű területeken a kerítések - a hagyományos tömör kökerítéstől eltekintve - áttört kialakításúak. A területen legalább 50 cm magas kőlabazzal épült áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások a hagyományos kő kialakítással elfogadhatóak. Az áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

Ajánlások a Baksa-hegyi szőlők területére:

A **Telepítés** a szőlőhegy területén többnyire szabadon állóan, előkert kialakítással történjen. Az épületek telken belüli elhelyezkedése domborzatfüggő, a hossz tengelyével a szintvonalakra merőleges irányú. Ezeken a területeken a házak telepítése akkor megfelelő, ha az alkalmazkodik a terepviszonyokhoz és a telek műveléséhez, nem hivalkodó, a tájba simuló.

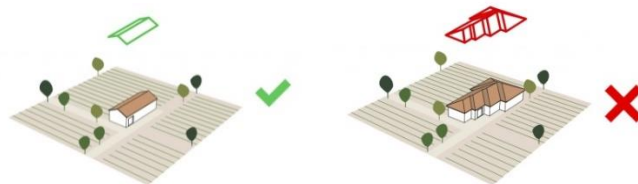
Tetőhajlásszög

A gazdasági épületek tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben lévőknek. A túl magas vagy túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a tájképbe.

Tetőforma

A szőlőhegy területén lévő gazdasági épületek tetőformája jellemzően nyeregtető, oromfalas, tűzfalás kialakítással. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével lehet illeszkedni. Ne építsünk tördelt tetőformájú épületet, hanem a többi épülethez hasonló egyszerű tetőformájú, a szomszédokéhoz illeszkedő homlokzati kialakítással.

Ajánlások a gazdasági területre:

A **Telepítés** a gazdasági területeken szabadonálló, minimum 10 méteres előkerttel lehet építeni. A telekhatárok mentén növényzetből kialakított sávot kell létrehozni, amely minimum egy lombkoronaszint és cserjeszint. A parkolók fásítva alakítandók ki, legalább kétszer iskolázott 10/15 fa alkalmazásával. A nem kívánt látványt a telekhatáron belül védőfásítással célszerű takarni.

Magasság

A falu területén a gazdasági épületek építménymagassága maximum 6 m legyen. A meglévő épületek közé épülő új épületeknek hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas vagy túl alacsony épületek nem illeszkednek környezetükhöz.

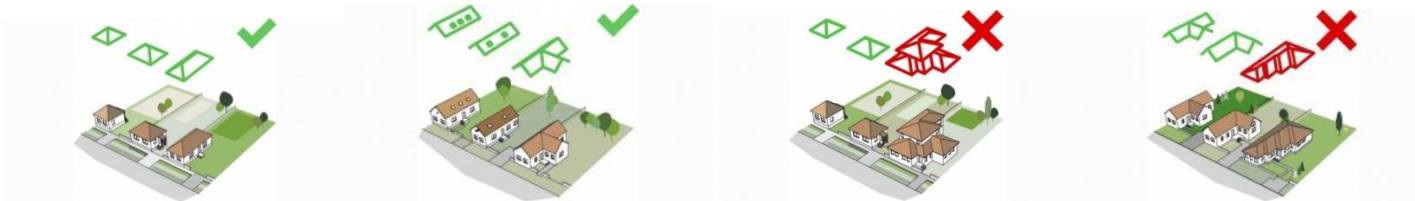
Tetőhajlásszög

Gazdasági területen az épületek magastetővel létesüljenek. A 8 méternél nagyobb fesztávú csarnokszerkezetek kivételével a tető hajlásszöge 30°-45° között legyen. Az illeszkedés érdekében a meglévő épületek közé épülő új épületnek hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetükben lévőnek. A túl magas vagy túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a településképbe.

Tetőforma

A falu területén lévő gazdasági épületek tetőformája jellemzően nyeregtetős. Új épületek építésénél a meglévő épületek figyelembe vételével lehet illeszkedni.

Kerítések

A településen a kerítések - néhány már meglévő tömör kerítéstől eltekintve - áttört kialakításúak. A falusias területen az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak. Az áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő. A kerítések lábazata legfeljebb 50 cm legyen. A kerítést javasolt növénytelepítéssel kísérni.

Ajánlások a mezőgazdasági területre:

Telepítés

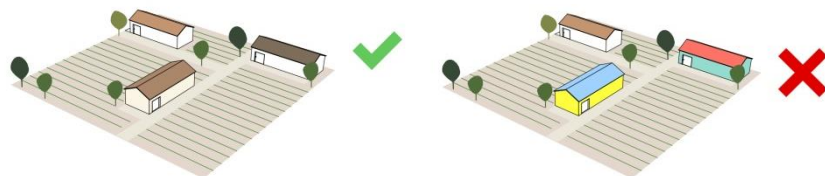
A jelenleg beépítetlen mezőgazdasági területeken épületek létesítése településképi szempontból nem kívánatos. Nagyobb területű, a különböző művelési ágak-tól (szántó, gyeper, rét, legelő, gyümölcsös) függően legalább 8, 20, 30, illetve 80 hektárt meghaladó egybefüggő birtok esetén indokolt lehet. Amennyiben mégis szükséges épület építése, akkor azt a telken szabadonállóan, a telek mezőgazdasági termelésre legkevésbé alkalmas részén, a művelésből kieső területet minimalizálva telepítsük. Az ökológiai folyosók természetes élőhelyeit alkotó fás-bokros gyepterületeken épület létesítése nem indokolt.

Az épület tájképi-, településképi megjelenését - a telek domborzati adottságait figyelembe véve - a völgyfenéki, vagy domb-lábi részekben, meglévő fás növényzet közelében elhelyezett épület hangsúlyozza a legkevésbé. Növénytakarás nélkül a dombtetőn, vagy annak közelébe épület elhelyezése nem javasolt.

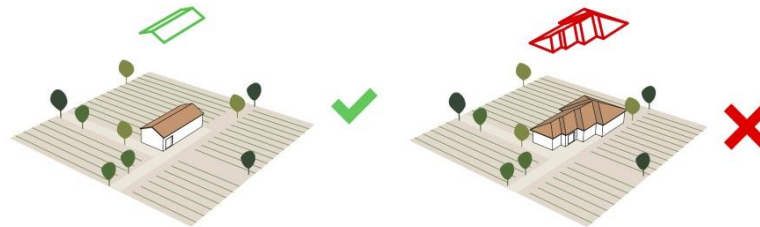
Épülettömeg, magasság

A túlzott nagyságú épülettömegek kialakulásának elkerülése érdekében egy nagyobb épület helyett több kisebb, elsősorban földszintes épülettömeg kialakítása jelent tájképi, településképi szempontból kedvező megoldást. A település falusias területre vonatkozó építészeti forma- és anyaghasználati hagyományait felhasználva, igényesen kimunkált részletképzésekkel és a tájba illeszkedést elősegítő egységes színhasználattal az épülettömegek 4,5-5 m-es épületmagasságúak lehetnek.

Tetőforma, tetőhajlásszög

A mezőgazdasági területeken az új épületek tetőformáját a lakóterületi épületekhez hasonlóan egyszerű, kontyolt vagy oromfalas magastetőként válasszuk meg. Tetőhajlásszögét - az épület szélességi méretének függvényében - 40-45 fok között érdemes megválasztani. Több épület építése esetén az egységes megjelenésű beépítés érdekében az épületeket azonos hajlásszögű tetőszerkezettel kell ellátni.

Ajánlások az erdőgazdasági területre:

Anyaghasználat, növényzet

A településen elszórtan elhelyezkedő kisebb kiterjedésű erdőterületek jelenleg beépítetlenek, művelési áruk megváltoztatása a későbbiek során sem kívánatos. Természeti értékeik megőrzését, helyreállítását, fajgazdagságuk növelését szolgáló építmények kivételével egyéb építmények építése nem indokolt.

Az elsődlegesen erdőgazdasági célokat szolgáló, és területileg is kisebb kiterjedésű erdőterületeken településképi szempontból szintén nem javasolt épületek elhelyezése, kivéve a rekultiválandó bányaterület és a tó közötti erdősáv. Ezekon a területeken az esetleges építés az erdő kialakult tájjellegének megőrzésével, és az erdőgazdálkodás céljait szolgáló építmények létesítésével lehetséges. Az építmények megfelelő tájba illesztését a körültekintően megválasztott anyaghasználat, első sorban a természetes anyagok és a tájegységen honos növényfajokból álló, takaró hatású növényzet telepítése is elősegítheti. Ajánlott a faszervezetű, hagyományos ácsszerkezeteket tartalmazó épületek építése, melyek színezése harmonizál az erdő jellegével

Általános ajánlások:

Anyag- és színhasználat, tetőfedések

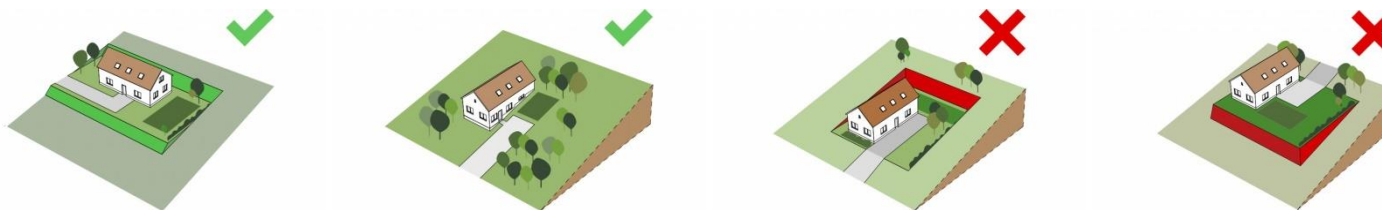
A település épületeinek anyag és színvilága esetében megfigyelhető a mértéktartó illeszkedés. Településképi szempontból az új épületek építésénél, vagy a meglévő épületek felújításánál a kör-nyező épületek színvilágához történő illeszkedés a kívánatos. A homlokzatok színezéséhez jellemzően a fehér, vagy a természetben is előforduló, az úgynevezett földszínek (palaszürke, földbarna, agyag vörös, okkersárga, halványzöld) tört, pasztell árnyalatainak használata javasolt. A nyílászárók esetében a homlokzat színétől eltérő, a földszínek söté-tebb árnyalatai is felhasználhatóak, fontos hogy a homlokzat színével harmonizáló legyen.

A tetőfedések esetében szintén a természetes anyagok (agyagcserép, nád) használata a követendő. Az egyszerű rajzolatú, klasszikus hódfarkú vagy egyenes vágású kerámia tetőcserepek letisztult, nyugodt karaktert kölcsönöznek az épületnek, ellentétben a túlhangsúlyozott, nagyhullámos, nagyméretű cserepekből vagy egyéb, nem természetes anyagokból álló tetőfedésekkel. Az épületek esetlegesen alacsonyabb hajlásszögű, kiegészítő tetőfelületein alkalmazunk matt színű, korcolt lemezfedést. Kerüljük a feltűnő és kirívó színek használatát, a ma gyakran divatosnak tűnő erőteljes, rikító színű homlokzat és tetőfedések kialakítását, hiszen az épületet nem néhány hónapra, évre, hanem gyakran évtizedekre, generációk sorára építünk. A gondosan megválasztott, egymással harmonizáló színek felöltöztetnek.

Terepalakítás

Lejtős terep esetén az épületek terepre illesztésénél törekedni kell a lehető legkevesebb föld megmozgatására. Jó a terepalakításnál a ház részleges bevágása. Az így kitermelt földdel feltölthető egyenesre a telek, kevés földet kell megmozgatni. Kiváló megoldás továbbá, ha az épület eleve terepbe illesztve épül, így kapcsolata a környezetével jó, a földmunka minimális.

Nem elfogadható az épület földbevágása. Az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható. Nem elfogadható továbbá az épület teljes kiemelése sem, így a ház egy feltűnő platóra kerül, kiemelkedik szomszédai és a környező fák közül.

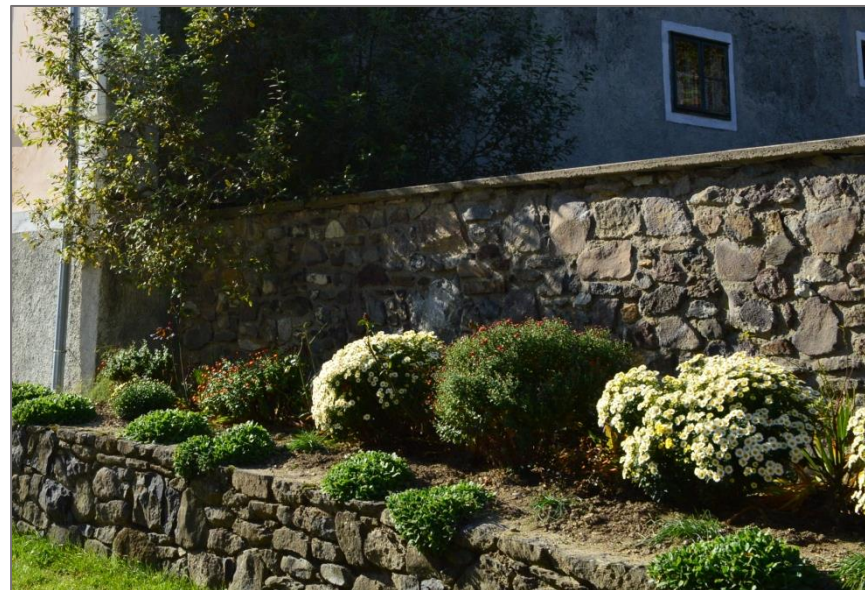
KAPUK, KERÍTÉSEK

A régi házak részleteit öröm megfigyelni. Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyik aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. Ezek a részek akár sűrűbben is cserélhetők, ha a tulajdonos már más szeretne vagy az elérhető technika lehetővé teszi (LED-es lámpák, motoros kapu, rejtett árnyékoló).

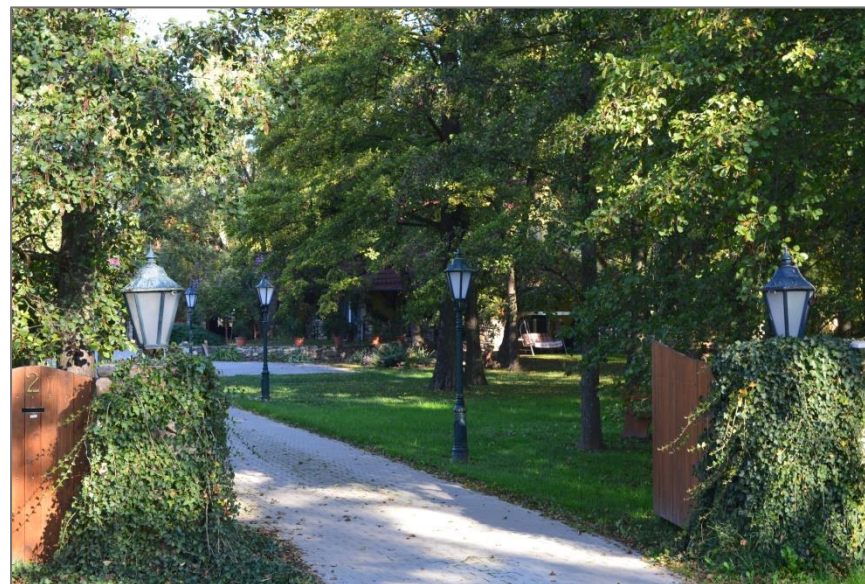
A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor elválasztja azt az ingatlantól. A kertkapu a megérkezés, fogadás kiemelt pontja. A kertkapu és a gépkocsikapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó.

KERTEK

Településünknek és épületeinknek egyaránt illeniük kell abba a környezetbe, amelyet az adott helyen az ember és a természet közösen formált. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettségű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megóvására. A ház méreteinek érzetét a környező növényzettel befolyásolhatjuk. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A településen jól megkülönböztethetőek az épületekhez kapcsolódó átmeneti terek kialakítási típusai. Taliándörögd területén a régi épületekre a népi építészet hagyományos oldalontrónái jellemzőek. Ezzel szemben az újabban épült házak tornác és terasz kialakításai változatosabb képet mutatnak. A házak tömegkialakításába szervesen illeszkedő átmeneti terek az épülettel együtt képeznek harmonikus egységet.

A tornác kialakítására számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát. Új épület teraszainak, tornácainak kialakításánál törekedjünk az egyszerűsége mind formájában, mind anyaghasználatában.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A megkülönböztetett településkarakterek nyílászáróiban is eltérő képet mutatnak, mely sajátosság megőrzése a mi feladatunk is.

A hagyományos nyíláskialakítás a településen jól megfigyelhető: kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus megjelenéssel. Jellemzően hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg.

A hagyományos nyílászárók sokfélesége változatos településképet mutat. Az épület tömegéhez és arányaihoz illeszkedő ablak-ajtó kialakítással, nem csak saját házunkat tesszük szebbé, hanem az esztétikus utcaképet is erősítjük. A meglévő egységes utcaképbe illeszkedést segíti, ha az épület nyílásait a környéken található házakéhoz hasonlóan alakítjuk ki.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

Az épületek homlokzati kialakításánál az esztétikum mellett fontos, hogy jól illeszkedjen környezetéhez. Ezt erősítik a tiszta épülettömegek, a nyílászárók kellemes arányai és a hagyományos anyagok használata egyaránt. A homlokzati felületeken jellemző a természetes anyagok használata. A téglá, kő, fa anyagú és a vakolt felületképzések egyaránt jellemzőek. A különböző anyagok megfelelő mértékben való társítása szép homlokzatot képez, mely erősíti az egységes karakterű településkép kibontakozását.

RÉSZLETEK

Az ördög a részletekben rejlik, mondják. És valóban, hiába jó a tömeg, szépek az arányok, megfelelő a szín, ha részletek elnagyoltak, átgondolatlanok, oda az egész. Figyeljük meg régi épületeink részleteit. Elődeink fa- és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyagok szépen öregszenek. Épületeinket egyedibbé tehetjük a részletkialakításokkal, úgy mint: postaláda, házszám és feliratok, lámpák, homlokzati részletek.

JÓ PÉLDÁK

A hagyományokhoz való korszerű viszony nem csak a megőrzést, hanem az organikus fejlődést is magában hordozza. A település nem válhat múzeummá, skanzenné, az élő falu sajátossága a folyamatos megújulás, ahogy az élet alapfeltétele is a sejtek állandó cserélődése miközben a szervezet önazonos marad.

Rendkívüli jelentőségű ebből a szempontból, hogy Taliándörögd, ahogy a múltban, úgy jelenleg is igyekszik a legjobb erőket felvonultatni középületei megformálásához.

A településen több új építésű vagy átalakított épület is a történelmi település arculatát mutatja.

A fenti példák tömeg és tetőformálásukban, anyaghasználatukban a múltat idézik. A vakolt illetve kő felületek, a visszafogott színezés, a nyílászáró kiosztások, a fa deszkázat és a cserépfedés alkalmazásával őrzik a hagyományokat.

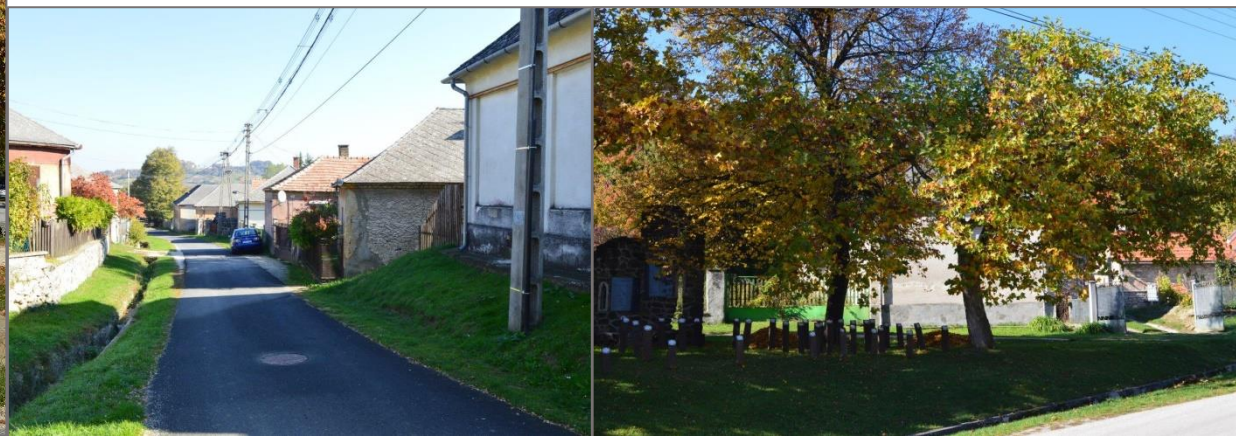
UTCÁK, TEREK

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezettség érzésének elérése már fél siker. A közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet. A különböző felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet.

A település vonalas elemei vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, esetleges felszíni elemeinek tájba illesztésére is.

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük fokozottan fontos. Rendszerint ezért e teresedések összetett tervezését szakemberek csoportja végzi. A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A közterületre kirakott hirdető táblák, cégérek, reklámfelületek nagyban befolyásolják az utcaképet, ezért oda kell figyelni arra, hogyan hirdetjük szolgáltatásainkat. Az igényes, nem túl feltűnő, de jól észrevehető feliratok is elérhetik figyelemfelkeltő céljukat. A hirdetés lényege a tájékoztatás, ezt tehetjük utcaképbe illően is. Egy szebb otthonért, lakókörnyezetért dolgozunk mindannyian, de ez nem áll meg a kerítésünknel, felelősséggel tartozunk az utcaképet befolyásoló elemekért is.

Kerülendő a hivalkodó reklámok használata, továbbá lehetőség szerint mellőzni kell azokat, amelyek nem Taliándörögd épülését, fejlődését és nem a lakosság tájékoztatását szolgálják.

IMPRESSZUM

Megbízó

Taliándörögdi Község Önkormányzata
8295 Taliándörögdi, Kossuth u.39.
Polgármester: Mohos József
Főépítész: Hornyák Attila

Készítő

Hori & Viki Design Kft.
8400 Ajka, Táncsics M. u. 32.
E-mail: ha.foepitesz@gmail.com
Honlap: www.horiterv.hu
Ügyvezető: Hornyák Attila
Készítők: Bucsi Anikó, Tóth Gergely
Fotók: Tóth Gergely
Ajka, 2017. december